SPRE UN SISTEM SPECIFIC DE JOC ÎN FOTBALUL ROMÂNESC

Inginer
MIRCEA T. POPA

De cîțiva ani, Federația română de fotbal este intens preocupată de problema pregătirii unei echipe reprezentative, capabilă să facă față exigențelor jocului modern și care să poată obține rezultate valoroase în competițiile sau jocurile internaționale. Politica de pregătire, preconizată de federație, nu a reușit să conducă pînă în prezent la rezultatele scontate. Pentru obținerea unor rezultate pe măsura așteptărilor, apreciem că o importantă acțiune care ar trebui să se desfășoare în condițiile noilor sisteme de joc aplicate în fotbalul modern este PREGĂTIREA JUCĂTORILOR DE LA TOATE ECHIPELE DIN ȚARA NOASTRĂ ÎNCEPÎND CU CELE DE JUNIORI, PENTRU APLICAREA UNUI SISTEM NAȚIONAL DE JOC.

În ceea ce privește introducerea unui nou sistem de joc, trebuie să subliniem de la început părerea că ea nu trebuie înțeleasă și aplicată în mod rigid, ci în contextul acțiunilor mobile și specifice care apar pe teren în cursul unei partide de fotbal. Aplicarea unui nou sistem de joc trebuie să fie întotdeauna însoțită de o pregătire științifică a jucătorilor, prin urmărirea continuă a potențialului lor de joc.

Pentru a veni în sprijinul unei acțiuni de aplicare a unui nou sistem de joc pentru echipa noastră reprezentativă, sînt arătate în

OPINII

Materialele publicate în cadrul acestei rubrici nu angajează redacția noastră, care își rezervă dreptul de a reveni asupra lor.

prezentul articol cîteva dintre elementele mecanice și biomecanice care stau la baza jocului de fotbal. Cu ajutorul acestor elemente sînt analizate două dintre sistemele de joc aplicate în prezent și pe baza acestora este propus un nou sistem de joc care se încadrează în principiile fotbalului modern și care ar putea surprinde pe adversari, datorită mobilității sale și elementului de noutate.

Jocul de fotbal se desfășoară așa după cum se știe, pe un teren perfect orizontal, cu dimensiunile obișnuite de 70 m × 110 m = 7700 mp., prin folosirea unei mingi cu o greutate de cca. 400 g. și un perimetru mediu de 70 cm. Acțiunile care se petrec pe acest teren se încadrează în cea mai mare măsură în legile mecanicii, iar sursa de energie care asigură mișcarea mingii după aceste legi fiind de natură biologică, se poate vorbi de legi biomecanice care asigură desfășurarea jocului.

Suprafața terenului este practic acoperită de 20 jucători activi, ținînd seama de faptul că cei doi portari nu pot fi luați în calcule, întrucît au sarcina de a asigura protejarea porților, care au dimensiunile de 7,3 × 2,4 = 17,52 mp fiecare.

Din cele de mai sus rezultă că fiecare jucător de cîmp trebuie să acopere în mod teoretic în orice moment, prin efort propriu, o suprafață de 385 mp, care poate fi asimilată cu un patrat cu laturile de aproape 20 m × 20 m, ceea ce depășește cu mult posibilitățile fiziologice ale unui om. În această situație, se produce o grupare naturală a jucătorilor spre zonele care s-au dovedit în decursul timpului a fi cele mai solicitate datorită specificului jocului de fotbal. **Aceste zone sînt cele din fața porților și cele de la mijlocul terenului.** Echipele care știu să asigure în modul cel mai eficient controlul acestor zone au șansele cele mai mari să-și adjudece victoria. Acest control se exercită cu atît mai eficient, cu cît tehnica individuală a jucătorilor este mai bine pusă la punct și cu cît talentul și pregătirea jucătorilor se încadrează mai armonios într-un **sistem adecvat de joc.** Sub aceste aspecte trebuie să se țină seamă de faptul că în condițiile actuale de dezvoltare a organismului omenesc există anumite limite care nu pot fi depășite și care sînt determinante pentru alegerea sistemului de joc. Pentru orientare în această direcție, dăm mai jos unele estimări și calcule personale, întocmite pentru prezentul articol :

— **viteza maximă pe care o poate dezvolta un jucător fără minge**, este de 9 m/sec., ținînd seama de condițiile de formare a musculaturii pentru jocul de fotbal ;

— **viteza maximă pe care o poate dezvolta un jucător cu mingea**, ținînd seama de necesitatea protejării ei, este de cca. 6 m/sec. Din această cauză, **un jucător care se apără este întotdeauna mai avantajat decît unul care atacă.** El poate fi depășit prin fente, sau prin aplicarea unor scheme tactice potrivite ;

— **detenta pe care o pot dezvolta jucătorii** este de cel mult 8 m/sec, la un portar și de cel mult 7 m/sec, la un jucător de cîmp.

— În ceea ce privește **forța loviturii**, atunci cînd jucătorul lovește mingea de pe loc și cînd se ține seama și de deformația elastică a mingii, valoarea medie a forței care acționează în percuție este de 30—40 kg. forță.

— **Cînd jucătorul lovește mingea în direcția din care i-a fost pasată**, valoarea medie a forței care intervine în percuție este de 20—30 kg. forță.

— **Cînd jucătorul lovește mingea în direcție diametral opusă cu cea din care a primit-o**, valoarea medie a forței care intervine în percuție este de 40—50 kg. forță. Cazurile în care pasa se primește sub diferite unghiuri se încadrează între valorile medii ale forțelor menționate mai sus.

Din datele prezentate anterior, rezultă fără nici un echivoc, că în cazul loviturilor la poartă, trebuie să se caute ca pasa să fie dată spre îndărăt, oridecîteori acest lucru este posibil. Acest mod de joc are un triplu efect din punct de vedere mecanic și anume :

a. Mingea poate fi lovită mai precis ;

b. Forța medie care intervine în percuție este de aproape două ori mai mare decît atunci cînd lovitura se execută în aceeași direcție cu pasa ;

c. Posibilitățile de intercepție ale fundașilor pentru recuperarea mingii sînt infime, din cauza faptului că sînt obligați să joace în direcția pasei, or viteza pe care ei o pot dezvolta prin detentă sau prin fugă este, așa după cum s-a amintit, de maximum 7—9 m/sec., în timp ce mingea pasată are o viteză de cel puțin 20 m/sec. Aceasta explică motivul pentru care nu o singură dată s-a văzut cum la pasa înapoi a unui înaintaș în careul de 16 m, apărătorii adverși privesc parcă hipnotizați la mingea pasată, fără a putea interveni și aproape în toate cazurile, dacă pasa a fost corect dată, jucătorii adverși pot realiza șuturi deosebit de puternice la poartă, care se soldează deobicei cu goluri

Acest lucru este parțial valabil și atunci cînd pasa este dată înapoi sub un anumit unghi. În astfel de cazuri însă, șutul direct, care are avantajele amintite, cere o tehnică individuală desăvîrșită pentru a-și atinge ținta.

În legătură cu cele de mai sus, este necesar să amintim faptul că din punct de vedere al principiilor mecanice, centrările executate paralel cu poarta, sau sub un anumit unghi în direcția porții, nu sînt recomandabile, întrucît adversarul poate recupera ușor mingea, fie prin executarea unei mișcări în întîmpinare (în care caz viteza relativă a mingii în raport cu jucătorul se micșorează), fie prin interceptarea mingii pe traiectorie, prin executarea unei deplasări scurte, perpendiculare pe direcția mingii. Cele de mai sus scot în relief cauza irosirii majorității centrărilor lui Pircălab, care în proporție de aproape 100% sînt executate paralel cu poarta sau sub un unghi ascuțit în direcția porții. E păcat că acest talentat jucător nu a fost format în așa fel, încît, după ce și-a depășit adversarii, să folosească pasa înapoi în special în careul de 16 m, sau pasa îndărăt, sub un ușor unghi ascuțit, atunci cînd opoziția fundașilor nu-i permite acest lucru și-l obligă să centreze din afara careului de 16 m.

Experimentarea la antrenament a unor astfel de procedee ar permite oricărei echipe succese remarcabile.

În ceea ce privește problema introducerii unui nou sistem de joc, trebuie să arătăm că ea trebuie să se bazeze pe analiza deficiențelor pe care le-au prezentat sistemele aplicate în trecut și pe găsirea unor inovații de joc care să conducă la dejucarea sistemelor aplicate în prezent.

În momentul de față, majoritatea absolută a echipelor de pe glob au adoptat apărarea cu 4 fundași ; în această apărare distanțele medii pe care trebuie să le acopere un fundaș pînă la limita zonei încredințate nu depășesc 6 m de-o parte și de alta a lui, astfel încît timpul necesar pentru executarea unei detente pînă la această limită, poate fi redus sub o secundă. Nici un atacant advers nu mai poate străpunge cu ușurință o astfel de barieră defensivă, astfel încît principiul lui Chapman, care dă prioritate apărării poate fi satisfăcut în condițiuni corespunzătoare. Pe baza acestor considerente, se poate afirma fără echivoc că **atîta timp cît se vor păstra actualele reguli de joc ale fotbalului, sistemul de apărare cu 4 fundași va fi menținut.** Un număr mai mare de apărători nu va fi folosit, pentru că ar însemna să se reducă mult prea mult potențialul ofensiv al echipei. ASADAR, ÎN APĂRARE VA TREBUI SĂ SE RECURGĂ LA UN SISTEM CU 4 FUNDAȘI ȘI ÎN CAZUL ADOPTĂRII UNUI SISTEM NAȚIONAL DE JOC DE CĂTRE ECHIPELE DIN ȚARA NOASTRĂ.

Dacă se analizează consecințele aplicării unuia dintre sistemele cu 4 fundași și anume sistemul 1—4—2—4, asupra modului în care pot fi stăpînite zonele cheie ale terenului de joc se poate afirma că **acest sistem prezintă dezavantajul că nu acoperă în mod suficient zonele de la mijlocul terenului, aflate în fața și în spatele mijlocașilor.** Acoperirea acestor zone pretinde o mișcare deosebită a mijlocașilor și deci implicit calități deosebite de REZISTENȚA și VITEZĂ, care se găsesc greu. Acest fapt a determinat amplasarea în scară a mijlocașilor și a născut celebra **diagonală braziliană.**

Dezavantajele menționate mai sus în privința modului în care este stăpînit mijlocul terenului în sistemul 1—4—2—4, **sînt în bună măsură înlăturate în sistemul 1—4—3—3.** În acest sistem concepția generală de joc pare apropiată de sistemul 1—4—2—4, însă unele amănunte fac ca cele două sisteme să se deosebească într-o măsură destul de însemnată. ASTFEL, ÎN SISTEMUL 1—4—3—3, MIJLOCUL TERENULUI ESTE MAI BINE ACOPERIT, DATORITĂ POSIBILITĂȚILOR DE AȘEZARE MAI BUNĂ A CELOR 3 MIJLOCAȘI, DUPĂ DIAGONALA DE LEGĂTURĂ, CARE OFERĂ POSIBILITĂȚI MAI MARI DE COOPERARE ÎNTRE COMPARTIMENTE. În plus, acest sistem de joc nu reclamă neapărat ca cei trei mijlocași să fie jucători cu calități excepționale, întrucît colaborarea jucătorilor la mijlocul terenului este mai facilă decît în sistemul 1—4—2—4. **În schimb înaintașii, reduși la numai 3, trebuie să aibe calități fizice, combativitate, viteză și o tehnică individuală deosebite.**

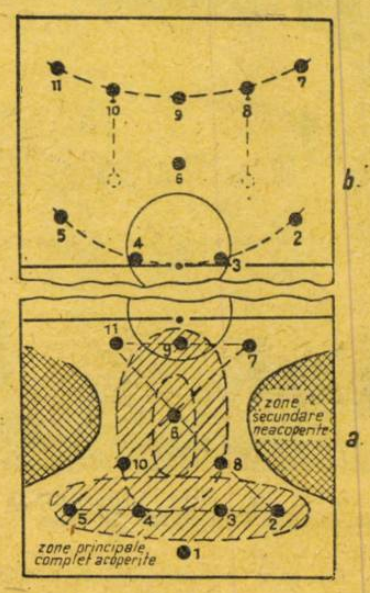

Fig. 1.
a = poziția defensivă
b = poziția ofensivă

Avînd la dispoziție sumara analiză de mai sus a două dintre cele mai răspîndite sisteme de joc folosite în prezent, se pune întrebarea : **ce inovații de joc ar putea fi introduse în țara noastră, pentru a se crea un sistem de joc specific românesc ?**

În apărare, în condițiile actualelor reguli de joc și la numărul de 10 jucători de cîmp, **sistemul cu 4 fundași răspunde aproape complet cerințelor defensive ale unei echipe. Înclinăm spre apărarea cu 4 fundași în zonă, pentru că nu cere calități ieșite din comun nici unuia dintre cei 4 apărători, fiind totodată deosebit de eficace și de elastică.**

Mijlocul terenului considerăm că trebuie să fie acoperit de 3 jucători, pentru că în această zonă se pregătesc toate acțiunile ofensive și tot aici începe destrămarea acțiunilor inițiate de adversar.

Din cele de mai sus s-ar putea deduce că sistemul de joc pe care îl propunem pentru adoptarea de către echipele din țara noastră, este sistemul 1—4—3—3. ÎN REALITATE PROPUNEM CA AȘEZAREA DE BAZĂ ÎN ACȚIUNILE OFENSIVE SĂ FIE 1—4—1—5, IAR ÎN ACȚIUNILE DEFENSIVE, 1—4—2—1—3.

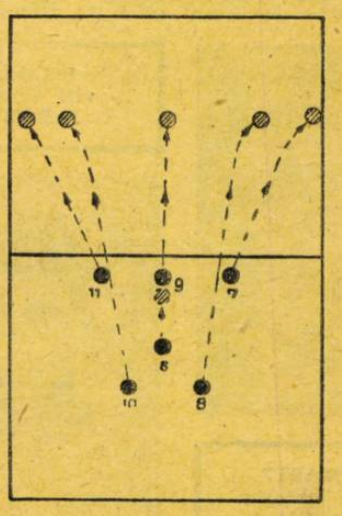

Fig 2.

Sistemul de joc preconizat este prezentat schematic în fig. 1. Din schița prezentată se poate deduce faptul că acest sistem reclamă doi jucători cu calități fizice și tehnice deosebite, care sînt cei doi mijlocași de margine. Acești jucători trebuie să participe continuu, atît la acțiunile ofensive cît și la cele defensive ale echipei. Din această cauză rezistența lor fizică și nervoasă trebuie să fie ieșită din comun. Ei trebuie să posede într-o bună măsură tehnica acroșajului, pentru a ajuta apărarea imediată în acțiunile defensive și să stăpînească în același timp toate procedeele înaintașilor, pentru a putea participa cu succes la acțiunile ofensive.

Cel de-al treilea mijlocaș (mijlocașul central), este un jucător cu o rază de acțiune mai redusă, însă **el este coordonatorul jocului.** Prin intermediul lui urmează a fi distribuite cele mai multe mingi destinate înaintării. El va reține mingea, la pregătirea acțiunilor ofensive la care participă și mijlocașii laterali, pînă cînd aceștia ajung pe linia înaintașilor. În alte ocazii, el deschide direct pe atacanți, în fazele de contraatac prin surprindere. În general, acest jucător nu ajunge la nici o acțiune pe linia înaintașilor, întrucît are sarcina de a prelua mingile respinse de apărarea adversă și de a acoperi parțial mijlocul terenului, în perioadele în care mijlocașii laterali s-au deplasat înainte, pentru a sprijini acțiunile ofensive. Acest jucător trebuie să aibă o bună orientare în teren și să dirijeze acțiunile ofensive spre zonele cele mai propice pentru atac.

În jocul înaintașilor, spre deosebire de jocul obișnuit practicat de majoritatea echipelor, în care extremele acționează fie în lungul liniilor de tușă, fie de la tușă spre careul de 16 m., **va trebui să se aplice o inovație tactică, care să favorizeze pasa înapoi, ale cărei avantaje au fost deja arătate.** Această inovație de joc constă în dezvoltarea de către înaintașii laterali a jocului în evantai. Acest mod de joc este prezentat schematic în figura 2. Din această figură, ca și din figura 1 de altfel, se poate observa că la pornirea acțiunilor ofensive, înaintașii laterali ocupă poziții de interi și că ei își dezvoltă primele acțiuni spre marginea terenului, căutînd să lărgească frontul defensiv al fundașilor adverși, prin atragerea lor în afara zonelor apărate. În cazul în care apărătorii nu se lasă atrași în zonă, depășirea lor se poate face prin procedee tactice la care participă și mijlocașii laterali, sosiți între timp pe linia atacanților.

Aceste scheme tactice nu au pretenția de a rezolva în toate împrejurările problema străpungerii apărării în zonă, făcută cu 4 fundași. Considerăm însă că dezvoltarea jocului extremelor sub forma unui evantai care se deschide, va crea derută în dispozitivul de apărare advers și totodată creează și premisele de executare a unor pase înapoi în careul de 16 m., de către extreme sau de mijlocașii laterali.

Rămîne ca dezbaterea acestor propuneri de către specialiștii din țara noastră și eventual experimentarea lor practică, să demonstreze sau să infirme eficacitatea lor.

Apreciem că sistemul de joc preconizat se adaptează bine caracteristicilor fiziologice ale tineretului nostru, întrucît **acest sistem se bazează practic pe mijlocașul coordonator și pe detenta, fantezia și puterea de pătrundere a celor două extreme și a celor doi mijlocași de margine.** Dacă aceștia vor ști să folosească în mod corespunzător pasa îndărăt în careul de 16 m al adversarului, rezultatele bune nu se vor lăsa așteptate.

Nu putem să încheiem aceste considerațiuni de ordin principial, fără a aminti faptul că **aplicarea unui sistem de joc specific de către orice echipă reprezentativă trebuie să fie pregătită încă de la vîrsta junioratului și că ea trebuie să fie însoțită de dezvoltarea corespunzătoare a calităților individuale ale tuturor jucătorilor, prin urmărirea lor metodică și științifică.** Numai prin coordonarea tuturor acestor factori se va putea vorbi de desăvîrșirea științifică a unui nou sistem de joc în fotbalul românesc.